

Online Híradó

3. szám

1991. január

A Miskolci Egyetem Központi Könyvtárának tájékoztatója az online világ újdonságairól

Az Online Híradónak ebben a számában az *online* információkeresés költségeiről lesz szó. A második oldalon ezúttal a jogi adatbázisokból található egy válogatás és a világ egyik legrégebbi, legnagyobb *online* kémiai adatbankját, a Chemical Abstracts-t ismertetjük részletesen. Az elmúlt hetekben igen sok változás történt az *online* információszolgáltatás területén, így ennek a számnak a szokottnál nagyobb részét teszik ki a hírek.

Az *online* információkeresésnek szinte csak egyetlen hátránya van: az ára.

Az információt meg kell fizetni és ugyancsak pénzbe kerül a távközlési vonal és a távoli nagy számítógép használata, valamint az a sokféle szolgáltatás amelyet a szolgáltatóközpontok az adatbázisok mellett még nyújtanak. Viszont azonnal gazdaságossá válhat akkor, ha a keresett információ más módon nem érhető el, vagy ha egy szakember több órányi könyvtár-böngészése spórolható meg vele. Valószínűleg gazdaságosabb az *online* információkeresés azok számára, akik rendszeresen használják, beleépítik a munkájukba.

Az egyik legfontosabb költség az adatbázis használati díja. Ez erősen változó: az egyik szélsőség a *World Patents Index*, ahol percenként 3,23 dollárt kell fizetni, a másik az erősen támogatott, oktatási témájú ERIC nevű adatbázis, ahol ez a díj csak 0,50 dollár. Egy jól előkészített keresés max. 10-15 percet igényel. Ezen felül fizetni kell minden egyes kinyomtatott tételért. Egy teljes rekord kinyomtatása általában 0,30-0,50 dollár. A távközlési hálózat díja percenként kb. 0,50 dollár.

Ezeket a költségeket a felhasználók a Könyvtár számlájára forintban fizetik, a mindenkori devizaárfolyam szerint, plusz 16% külkereskedelmi felár.

Az MTA intézetei ezenkívül még 5% rezsit fizetnek. A külső vállalatoknak, intézményeknek további 5% eszközhasználati díjat, 25% ÁFA-t és még 1500 Ft-ot számítnak fel a keresést végző könyvtári szakember tudásának és munkaidejének ellenértékéért. Az *online* információszolgáltatást a Központi Könyvtár K+F vállalkozási szerződésben is biztosítja, ilyenkor egy adott összegért a Könyvtár adott számú témában vállal információkeresést és az elsődleges dokumentumokat is beszerzi.

A legtöbb adatbázisszolgáltató cég oktatási célokra különleges árkedvezményeket nyújt. A Könyvtár előzetes megbeszélés után vállal csoportos *online* bemutatókat, esetleg oktatást.

Online Hírek

- A COMPENDEX mérnöki adatbázisához hozzáadták az elsősorban konferencia anyagokat tartalmazó MEET adatbázist. Így ezentúl könnyebben lehet majd egy adott témát, vagy szerzőt keresni.
- A CLADRA Directory of Databases az "adatbázisok adatbázisa". Eddig csak az *online* elérhető adatbankokról tartalmazott információkat. 1990 decemberében hozzáadtak kb. ezer rekordot a CD-n, mágneslemezen és -szalagon forgalmazott adatbázisokról.
- A DATASTAR központ jelentős fejlesztésekbe kezdett. 1991-ben a múlt évhöz hasonlóan ötven újabb adatbázis megjelentetését tervezik és bővíteni akarják a gyűjtött témák körét is.

Új adatbázisok: (december)

- International Plastic Selector (STN)
- Mathematical Didactics (STN)
- Sport (DATASTAR)
- DataMonitor (DATASTAR)
- Securities and Exchange Online (DIALOG)
- Piers Exports/Imports (DIALOG)

Ingyenes adatbázisok: (január)

- IC British Company Directory (DIALOG)
- IC International Business Research (DIALOG)
- IC International Annual Reports (DIALOG)

Válogatás a jogi adatbázisok közül

- **Child Abuse and Neglect (DIALOG)**
Gyermekek ellen elkövetett bűncselekményekkel foglalkozó szakirodalom, esettanulmányok, audiovizuális anyagok katalógusa.
- **Criminal Justice Periodical Index (DIALOG)**
Jogi szakirodalom bibliográfiája, 160 ezer rekord.
- **Federal Register (DIALOG)**
Az USA kormányzata által kiadott törvények teljes szövegét tartalmazó adatbázis, 55 ezer tétel.
- **Forensic Science (DATASTAR)**
A törvényszéki szakértői munkával kapcsolatos szakirodalom gyűjteménye.
- **LaborDoc (ORBIT)**
170 ezer munkavállalással kapcsolatos szakirodalmi adat, benne munkajogra vonatkozó irodalom.
- **Laborlaw (DIALOG)**
300 ezer esettanulmány a munkajog területéről.
- **Legal Resource Index (DIALOG)**
Jogi szakirodalmi bibliográfia, kb. 380 ezer tétel.
- **NCJRS (DIALOG)**
Bűnüldözéssel, bűnmegelőzéssel, büntetéssel kapcsolatos szakirodalom adatbázisa. Százezernél több bibliográfiai adat.
- **Tax Notes Today (DIALOG)**
150 ezer, az USA adózási szabályaival foglalkozó szakirodalom, részben teljes szövegű adatbázisa.

Hazai Hírek

- Lehetővé vált a Posta csomagkapocsolt X25-ös hálózatán a külföldi szolgáltatóközpontok (köztük a DIALOG) elérése. Ezen a rendszeren lényegesen gyorsabb az adatok átvitele, mint a Nedix vonalon, így az online keresés költsége sokkal kisebb, különösen, ha sok találatot kell kírátni.
- Decembertől kísérleti jelleggel üzemelni kezdett a Budapesti Közgazdasági Egyetem ECONFORM nevű közgazdasági és üzleti információkat tartalmazó adatbázisa az IF rendszerben.
- Elkészült az X25-ös hálózat elektronikus levelező rendszerének, az ELLA-nak új változata. A program használata a korábbiáén sokkal egyszerűbb és gyorsabb. A levelező rendszeren elérhetők a nagy európai számítógépes hálózatok (UUCP, EARN, BITNET) is.
- Működni kezdett az IF elektronikus falújsága, melyen közhasznú információk és hirdetések helyezhetők el, ill. kérhetők le.
- Megérkezett a Központi Könyvtárba az Ei ChemDisc CD-ROM adatbázis, amely több mint 1 millió, 1980 és 1990 között megjelent szakcikk és konferencia anyag bibliográfiai adatait tartalmazza, melyek a COMPENDEX online adatbankból lettek kiválogatva. A fontosabb témakörök: kémia, vegyipar, biokémia, gyógyszerészet, ásványtan, kohászat, bányászat, környezetvédelem.

Adatbázis ismertető

Chemical Abstracts

Az 1907-ben alapított Chemical Abstracts Service az elsők között tette online módon elérhetővé a szolgáltatásait. A legnagyobb adatbázis a nyomtatott Chemical Abstracts teljes anyagát tartalmazza 1967-től, amely kb. 9,5 millió kémiai tárgyú szakirodalom, valamint több mint 1,6 millió szabadalom bibliográfiai adatait és rövid ismertetését jelenti. A REGISTRY nevű adatbankban lehet információkat keresni a bennük előforduló, mintegy 10,5 millió vegyület, keverék, polimer, ötvözet és ásvány fizikai-kémiai tulajdonságairól. Az egyes anyagok azonosítása különböző módokon történhet (CAS Registry Number, név és névváltozatok, képlet, szerkezeti diagram) és a keresés eredménye szövegesen és grafikusán is megjeleníthető. A CASREACT adatbázis több mint 1 millió kémiai reakcióról szolgáltat adatokat, a CIN (Chemical Industry News) file pedig mintegy 800 ezer, a vegyiparral kapcsolatos piaci-üzleti hírt, újságokat tartalmaz. Több gyakorló adatbázis is rendelkezésre áll.

A CAS online adatbázisai 150 ország mintegy 12 ezer tudományos folyóiratából, valamint disszertációkból, konferencia jegyzőkönyvekből, kutatási jelentésekből, könyvekből és 29 szabadalmi hivatal anyagából készülnek. Az információk esetenként 6-8 héttel korábban jelennek meg bennük, mint a Chemical Abstracts nyomtatott változatában. A kémia különböző részterületei (biokémia, szerves és szervetlen kémia, fizikai-kémia, stb.) mellett a biológia, a geológia, a kohászat, az informatika és még sok egyéb kapcsolódó tudomány szakirodalmát is gyűjtik. Az adatbázisokat általában kéthetenként aktualizálják.

A Chemical Abstracts egyaránt elérhető a DIALOG, a DATASTAR, az ORBIT és az STN szolgáltatóközpontoknál. A legfontosabb Chemical Abstracts szolgáltató az STN, ez a központ nyújtja a legtöbb kiegészítő szolgáltatást (nyomtatott segédletek, oktatóprogramok, állandó telefonügyelet, dokumentumküldő szolgálat, stb.). Az elmúlt hetek híre, hogy a DIALOG pert indított a CAS-t fenntartó American Chemical Society ellen, mert szerintük az megtagadja bizonyos adatbázisok eladását és ezzel korlátozza nyilvános elérésüket.

Az online Chemical Abstracts díjai az STN központnál 1991-re:

Használati díj óránként	68,00 USD
Egy tétel bibliográfiai adatainak kírátása	0,51 USD
Egy tétel CAS azonosítójának kírátása	0,01 USD

Az STN-től oktatási intézmények számára 80-90%-os kedvezmény kérhető.

A Miskolci Egyetem Központi Könyvtárában megtalálható a Chemical Abstracts nyomtatott változata, így az online lekéréselt tételeknek elegendő csak az azonosító adatait kírátni (ez jóval olcsóbb) és a többi információt meg lehet keresni a nyomtatott folyóiratban. Ugyanóságok rendelkezésre áll több nyomtatott segédlet, valamint egy oktatóprogram az online keresés megkönnyítéséhez.

A Központi Könyvtár online szolgáltatásairól a 13-27-es melléklen, ill. a földszinti terminálszobában lehet felvilágosítást kapni.